EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 14. 10. 2021
COM(2021) 633 final

SPRÁVA KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o činnosti a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu uvedenej v článku 31 nariadenia (EÚ) 2019/125 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

1. Úvod

V článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie[1], sa vyžaduje, aby Komisia predložila Európskemu parlamentu výročnú správu o činnostiach, preskúmaniach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu. Správa nesmie ohroziť obchodné záujmy fyzických alebo právnických osôb.

V tejto správe sa uvádzajú informácie o činnostiach koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu v roku 2020.

2. Regulačný rámec

Cieľom nariadenia je zabrániť v krajinách mimo EÚ trestu smrti na jednej strane a mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu na druhej strane, a to obmedzením obchodovania s určitým tovarom. Rozlišuje sa v ňom medzi:

- tovarom, ktorý je vo svojej podstate protiprávny a nemalo by sa s ním vôbec obchodovať (príloha II), a
- tovarom, ktorý môže mať legitímne použitie, ako sú zariadenia na účely presadzovania práva (príloha III), a tovarom na terapeutické účely (príloha IV).

Obchodovanie s tovarom uvedeným v prílohe III a prílohe IV podlieha určitým obmedzeniam. Nariadením sa najmä:

i) zakazuje dovoz tovaru uvedeného v prílohe II, ktorý nemá žiadne iné praktické použitie ako na účely vykonania trestu smrti alebo mučenia, do EÚ, jeho vývoz z EÚ a tranzit cez EÚ. Zakazuje sa ním poskytovanie akejkoľvek technickej pomoci týkajúcej sa takéhoto tovaru najmä poskytovanie školenia o jeho používaní. Zakazuje sa aj reklama takéhoto tovaru v tlačových médiách, na internete alebo v televízii či rozhlase a jeho vystavovanie alebo ponúkanie na predaj na výstave alebo veľtrhu;

ii) v jednotlivých prípadoch vyžaduje predchádzajúce povolenie na vývoz tovaru uvedeného v prílohe III, ktorý by sa mohol použiť na účely trestu smrti alebo mučenia, ale ktorý môže mať aj iné legitímne použitie (napr. na presadzovanie práva). Predchádzajúce povolenie na vývoz sa vyžaduje aj na poskytovanie technickej pomoci alebo sprostredkovateľských služieb v súvislosti s touto kategóriou tovaru. Príloha III neobsahuje:

   a) strelné zbrane, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 258/2012[2];

   b) položky s dvojakým použitím, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) 2021/821[3]; ani

[1] Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1. Nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 z 27. júna 2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 200, 30.7.2005, s. 1), ktoré bolo niekoľkokrát zmenené, bolo následne kodifikované ako nariadenie (EÚ) 2019/125.

[2] Nariadenie (EÚ) č. 258/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa vykonáva článok 10 Protokolu Organizácie Spojených národov proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom doplňujúceho Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (protokol OSN o strelných zbraniach) a ktorým sa ustanovujú vývozné povolenia a opatrenia týkajúce sa dovozu a tranzitu strelných zbraní, ich súčastí a častí a streliva (Ú v. EÚ L 94, 30.3.2012, s. 1).

c) tovar, na ktorý sa vzťahujú podmienky stanovené v spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP[4];

a

iii) reguluje obchodovanie s chemickými a farmaceutickými látkami (príloha IV), ktoré by sa mohli použiť na vykonanie trestu smrti (napr. prostredníctvom smrtiacej injekcie). Zaviedlo sa osobitné licenčné povolenie (všeobecné povolenie Únie na vývoz) s cieľom kontrolovať vývoz takýchto anestetických chemických látok a zabrániť ich prevedeniu na použitie pri vykonávaní popráv smrtiacou injekciou bez toho, aby sa obmedzilo obchodovanie s nimi na lekárske, veterinárne alebo iné legitímne účely.

3. Činnosti koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu bola zriadená v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134[5] s cieľom preskúmavať otázky týkajúce sa uplatňovania nariadenia proti mučeniu.

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu slúži ako platforma pre expertov členských štátov a Komisiu na výmenu informácií o správnych postupoch a na prerokovanie otázok týkajúcich sa výkladu nariadenia, technických problémov s tovarom zapísaným do zoznamu, vývoja súvisiaceho s uvedeným nariadením a akýchkoľvek iných otázok, ktoré sa môžu vyskytnúť. Komisia takisto uskutočňuje konzultácie s koordinačnou skupinou na zabránenie mučeniu, keď pripravuje delegované akty, a to v súlade s Medziinštitucionálnou dohodou z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva[6].

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu mala v roku 2020 jednu schôdzu. Konala sa 12: októbra vo virtuálnom formáte a jej cieľom bolo vymeniť si informácie o mnohých otázkach vykonávania nariadenia (zhrnuté ďalej).

3.1. Vývoj týkajúci sa základného aktu

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o plánoch prípravy návrhu delegovaného aktu, ktorým by sa zmenilo nariadenie – príloha I (príslušné orgány členských štátov) a príloha V časť 2 (cieľové krajiny a územia, na ktoré sa vzťahuje všeobecné povolenie Únie na vývoz), s cieľom zohľadniť vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ a následne s ňou tento návrh konzultovala[7].

---

[3] Nariadenie (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 206, 11.6.2021, s. 1).

[4] Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99).

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134 z 23. novembra 2016, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 338, 13.12.2016, s. 1).

[6] Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

[7] Ustanovenia nariadenia platia pre Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o Severné Írsko, a v Spojenom kráľovstve, pokiaľ ide o Severné Írsko, v súlade s článkom 5 ods. 4 Protokolu o Írsku/Severnom Írsku k dohode o vystúpení v spojení s bodom 47 prílohy 2 k uvedenému protokolu.

3.2. Informácie o obchodovaní: údaje pre podávanie správ

Komisia predstavila súčasný stav výročnej správy uvedenej v článku 26 ods. 3, najmä údaje, ktoré zamýšľala použiť. Komisia takisto informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o svojom zámere aktualizovať formulár na podávanie správ s cieľom zhromaždiť širšiu škálu údajov pri príprave nasledujúceho podávania správ.

3.3. Preskúmanie nariadenia (EÚ) 2019/125

Komisia predložila správu o svojom preskúmaní nariadenia (EÚ) 2019/125 s hlavnými zisteniami a závermi[8]. V správe sa uvádza komplexné posúdenie nariadenia, pričom sa hodnotí jeho vplyv, účinok na globálnej úrovni, výzvy a príležitosti. V správe sa uvádzajú ďalšie opatrenia na zvýšenie účinnosti nariadenia a zabezpečenie, aby naďalej významne prispievalo k boju proti mučeniu a trestu smrti.

Komisia zapojila do procesu preskúmania príslušné orgány členských štátov, najmä prostredníctvom hodnotiacich otázok a virtuálneho seminára (14. mája 2020). Cieľom seminára bolo získať priamu spätnú väzbu a vypočuť si názory a nápady zainteresovaných strán na to, ako zvýšiť účinnosť nariadenia. Prebehli vyvážené a živé výmeny názorov na rôzne témy, ktoré boli navrhnuté na podporu diskusie. Spolu s ďalšími odborníkmi sa zúčastnili zástupcovia 16 príslušných orgánov EÚ, organizácií občianskej spoločnosti a medzinárodných organizácií.

3.4. Obchod bez mučenia — regionálny a medzinárodný vývoj

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu slúžila ako platforma na výmenu informácií a zvyšovanie informovanosti o regionálnom a medzinárodnom vývoji s osobitným odkazom na správu generálneho tajomníka OSN s názvom *Na ceste k obchodu bez mučenia: preskúmanie uskutočniteľnosti, rozsahu a parametrov pre možné spoločné medzinárodné normy*[9], v ktorej sa uznáva, že spoločné medzinárodné normy môžu viesť k účinnejšej regulácii v tejto oblasti. Ako ďalší krok zriadi OSN skupinu vládnych expertov, ktorí budú pokračovať v práci na základe správy.

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu bola informovaná aj o práci na odporúčaní Rady Európy[10] vytvoriť rámec, ktorý členským štátom Rady Európy umožní účinnejšie regulovať obchod s tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie.

---

[8] COM(2020) 343 final, 30.7.2020.

[9] Správa generálneho tajomníka A/74/969 z 28. júla 2020.

[10] Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2021)2 členským štátom o opatreniach proti obchodovaniu s tovarom používaným na trest smrti, mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (prijaté 31. marca 2021 na 1400. zasadnutí zástupcov ministrov).